

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Excerpendum esse testimonio, & exemplo Martini Delrii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Quid nos? quæ nostra est indulitia? Legimus, sed quia plerique nihil excerptimus, ideo parum proficimur legendendo. Pace quā dixerim. Caudices & stupores, qui fuimus, manemus. Post aliquot lustra in litteris consumpta, vel notissima quoque ignoramus, quia excerptere ac notare nolumus. Enī p̄tī vi Triumviro pro Excerptis stantes. Excerptendum, ac notandum est, aliter ad seriam eruditionem accessus non est. Utriusque Plini & Auli Gellii tam testimonium, quam exemplum suadet, & invitat, sed non solum. Plures ex eādē classe hūc fisco, & Triumviro nostri etiam vī adduco.

CAPUT IV.

Excerptendum esse testimonio & exemplo Justi Lipsii.

Hic præfari luke ē Senecā, quem Lipsius inter omnes veteres scriptores laudatissimum & virtutis studio p̄p̄ Christianum semper veneratus Notis illustravit. Ergo Seneca in epistolis: Non est, inquit, quid exigitas Excerpta & repetita: continuum est apud nos, quidquid apud alios excerptur. Ad quæ Lipsius: Intelligitne, ait Repetita, laudabilia, & quæ solent lectione iterari: an quia etiam inter legendum dici solet, Repete? Hoc puto: esti Reperi, quasi divisa, & in locos suos partita, possis legere. Jam ad Justum.

Justus Lipsius, eruditio primæ, judicij maximi, Regius professor & historicus annis pluribus Lovani, scriptis eruditissimis jam pridem orbi notus. FAVST. E Lipsii libris quatuor dumtaxat me legisse memini, Hallensem & Sicheniensem Virginem, Constantiam, & Exempla politica. Si quid ego judico, nervosus scriptor est, & plenus succi. Quæ alii scripsierit, scire pervelim.

EVL OG. Audi compendio, & miraberis. In lucem dedit a Lipsius, de Militiâ Romana libro 5. Poliorceicâ libri 3. de Admirandis Urbis Romæ libri 4. de Constantiâ libri 2. Antiquarum lectionum libri 5. Epistolcarum questionum libri itidem 5. Variarum lectionum libri 3. Syntagma de Bibliothecis, Amphiteatrum, Electorum libri 2. Satyram Mephippam, Saturnalium libri 2. Virginem Hallensem, Virginem Sicheniensem, Politicorum libri 6. Syntagma de Vestâ & Veitilibus, Politicorum rhonitorum & exemplorum libri 2. Lovanium, Manus Auctiōnis ad Stoicam philosophiam libri 3. Physiologiae Stoicæ libri 3. de Cruce patiter libri 3. Librum de Una Religione adversus Dialogistam, de Pronunciatione lingue Latinae, Centurias 8. epitoliarum: Commentarios, Notas, Annotaciones, Scholia in Senecam, Tacitum, Velleium Paterculum, Dissertationes & alia talia non numero. FAVST. Super! vir unus tot libros, tam abundantes non verborum, sed rerum! EVL OG. Quod Plinius de Plinio avunculo s̄ dixerat, idem de Lipsio affirmandum: Miraris quid homo occipit tot absolverit volumina, magis miraberis, si scieris illum publicè docuisse, fracta & imbecilli valetudine fuisse, itinera prolixiora obiisse, bibliothecas in orbe nobilissimas lustrasse, negotiis diversis non defuisse. Unde igitur illi tam copiosa, & illustris eruditio, unde tam multiplex & insignis scriptio, tot librorum fecunditas? Caussam audi germanissimam: Non legit tantum Lipsius, sed & Excerptis, idque cum iudicio, non obvia quævis in chartas rapiendo, sed felicendo, & excerptendo. Hinc ipsius dictum solenne: Non colligo, sed feligo. Selegit prorsus hæc apis mel eximium.

Unicum viri opus prōpono; Politicorum sex libros, opus planè accuratum, tersum, varium, elegans, eruditum, & p̄p̄ dixerim, obstupescendum, ac paucis imitabile. Inspice, & mecum senties. Artificioso, variegato, Babylonico, beluato tapeti Lipsiana Politica reētē com-

A param. Incredibili namque artificio & nexus ē verbis optimorū quorūque scriptorum suum ille contextum elaboravit. Sua Lipsius loquitur, sed ore, in agnam partem non sīo, idque tam dextrè ut Livi aut Taciti verba jutes esse Lipsii. Hæc autem absque Excerptis nec sine exco felicissima quidem memoria non dicam perficere, sed p̄is inā nec tentare audeat. Fieri non potest, ut talis scriptio conficiatur, quin prius plurimum Excerptetur. Ad murum erigendum camento, lapidibus, arenā est opus; ad longiorē ejusmodi scriptiōnem. Notæ ac Excerpta prorsus necessaria sunt. Imò nec declamationem, aut orationem ullam eruditè struxeris, ni prius tam verba, quam rem dictiōni aptam excerpteris.

Nec solum ad exaranda Politica dicendus Excerptis Lipsius: idem in aliis fecit. Cetera illius scripta inspiciamus, & sine copiosâ Notarum & Excerptorum suppellectili non potuissi confici affirmabimus.

Sed ego hīc in amicas aures arcāli aliquid instillave-Excep- rim. Aliquem excerpti modum Lipsius docuit, sed di modū faciliter persuader, non eo solum, sed & alio fuisse à Lipsius, quem non docuerit. Nimur tales viri non omnina artis secrēta vulgant. Principia in arte monstrant, secretius artificium sibi servant. Lipsius hanc omnem Excerpti artem pagellā unīca nec quidem totā tradidit. Verba Lipsii sunt: Quid feligas, & à quibus, partem feci alteram. De quā esti exemplis dicere facilius possem, quām scriptis, tamen breviter hæc habet. Lectionem ipsam non sufficiere, ne repeatitam quidem, inā nec in felicissimā memoriam: sed opus est: Excerpti quibdam & Notis rērum verborūque singulārum, quas imitemur. Quia Excerpta Memorialibus libellis, tanquam arario contineri velim, unde sermonis illa opes per tempus & ad usum promantur. Fieri autem libellos fixe extre- triplices: Unum q̄r̄ Formularum dixerim; Alterum, libelli in- mandi quē Ornamentorum; Tertium, quē Dictionis.

Hæc autem, o doctissime Lipsi, ferē tantum epis̄toli scribendis faciunt. Quid porro ad eruditōnem ceterā, quid perūm ac historiarū ē scriptoribus excerptum? Hīc taceat Justus, & suum sibi secretum seruat. Ne dubitemus Excerpta Lipsio fuisse copiosissima. Sed Excerpti mysterium omnibus evulgare non lubebat.

Hoc ergo jam certum tam testimonio, quām exemplo doctissimi viri, ad parandam eruditōnem Notis & Excerptis opus est. Sine his aliquid volatīco haustū capere licet, ad doctrinā solidam pervenire non licet. Sed ē Triumviris testētē alium huc fisco, Martinum Delium.

CAPUT V.

Excerptendum esse testimonio & exemplo Martinū Delii.

Liceat de hoc viro paucula præfari. Martinus Antonius Delius Majores habuit, & parentes nobilitissimos; summa eorum apud Hispaniæ reges auctoritas. Pater Delius, Antonius Delius, in agro Antwerpienti Ejus frater, Toparcha, Regi à Consilio, post Fisci Regii in Belgio præfecturam. Domus illius Regibus & Proregibus ed adventantibus familiare fuit prætorium. Mater Delii Mater Eleonora Lopisia Aragonum proceribus oriunda. Sed exteriora sunt ista, nec in censum viri suo peculio divitis referenda; sermo nobis est de suppellectili & ornamenti litterariis.

Graviora studia tractavit Delius hoc ordine. Parothesiis in Philosophiâ Magistrum habuit Joanne Maldonatum ē scriptis notum; Duaci in Jurisprudentiâ Ludovicum Carrionem. Duaco Lovanium se contulit, ubi Cornelii Valerii disciplinâ, & Justi Lipsii familiaritate summos in litteris progressus fecit; præcipuum ramen-

Justus Lipsius felicendo & excerptendo fuit tot librorum scriptor.

Politicorum librorum elogium.

men dicit partem Legum Jurisque scientia se posuit, quod in operibus ad id temporis a se elaboratis non feme-
mel palam esse voluit. Nam & Salamanicae acerrimas de Jure contentiones cum doctissimis subiit.

Hinc anno millesimo quingentesimo septuagesimo Lovani primam in Jure lauream incredibili omnium admiratione decerpit. Prodigio simile est vel ipsa sola Autorum in Jure nomina meminisse, quos ille in epistola ad parentem suum se perlegisse monstrat. Fuit vere (quod Tullius de Catone) librorum helluo.

Hac eruditio parta a Philippo II. Hispaniarum Rege in supremum Brabantie senatum cooptatur. Dein ab eodem Rege, anno millesimo quingentesimo se-
puagesimo septimo Palatinis ac militibus ius dicere
jubetur. Anno sequenti Cancellarius, & Regii Fisci
Quæstor constitutus.

Jam in summo stare videbatur Delius, jam inter ipsius fortunæ, & honoris amplexus versari; cum ille se in precipiti vacillare, & quod ciborem, eo lubricum magis & abruptum locum premere intellexit, ex quo laberetur facilius, & post lapsum resurgeret difficilis; aquæ adeo ut ibide fore semper, numquam tamen sine periculo fore, numquam sine maximâ molestiâ: magnas illas regiasque cedros, in altissimis montibus nonnumquam pubescere, aut interdum etiam tene-
re; numquam tamen non ventis agitari; raro sole tovere,
sapientia in iuriis obnoxias degere. Tandem igitur aliquando, ut Philosophus quondam, amicus sibi metuere cœpit, inquit Deo; sibi consulere, Deo servire decrevit. Hic illius flexus decursu vita ad metam meliorem. Magnus hucusque sive ingenium scriptor, sive honores, sive totius aetate viræ integratatem: sed cum maximus esse cœpit, cum ambiret esse minimus. Ergo ille in Brabantie senatum alleatus, & ejusdem deinde Princeps, ille Palatinorum militumque juri dicundo Praefectus, ille nuper aratri opulentissimi, & verè regii Quæstor, ille ad magna natus, perfundens magnis, & majoribus maturus, minimam Jesu Societatem amplecti, fastidum omnem exuere, omnibus subesse, nulli imperare, & quasi novellus tiro repuerascere propter Christum. Nullum erat in tirocinio domo tam vile abjectumque obsequium, cui non se promptus offerret, quodque non hilariter caperret, veluti natus in eo & educatus. Talis fuit Delius. Ex hoc unctione, ni fallor, hunc leonem satis noveris. Vidi ergo ipse virum, & cum eo egri familiarissime. Et revera sermo ac vultus Delii, hunc ipsum, quem describo, loquebatur.

Hac mihi præfanda censui, ut nemo nesciret, quantus vir illum eruditiothesaurum sibi parasset Notis & Excerptis, quod jam demonstro. Tu portò jam Faustine, ad tria potissimum attende: Ad linguarum cognitionem, ad libros ab eo editos, ad studi rationem, Ex his luculentissime cognoscere, quid Notæ profint & Excerpta.

Delius Latinè, Græcè, Hebraicè, Chaldaicè, Flanicè, Hispanicè, Italicè, Gallicè, Germanicè ita loquebar (sunt distincta novem idioma) ut in plerisque eloquentissimus, in nullo hospes esset. Q. Ennius, teste Gellio, tria corda habere sese dicebat, quod loqui Græcè, & Osce, Latinè sciret. Num igitur non novem corda habuerit Delius, qui novem linguas percalluit? Poëta, Oratorum ac Historicorum scripta omnia quæcumque in quibuscumque Belgica bibliothecis reperiuntur magnâ cum curâ & diligentia evolvit.

E libris vero quos edidit, primus fuit Notæ ad Solinum, quas dedit nondum viginti annos natus. Post has fecerunt tam Adversaria, quam Commentarius in omnes Senecas tragédias. Scriptis & edidit libros duos de Principiis Juris; Reperitioes de l. Transfigere; Exercitationem ad legem Contractus; opuscula alia Juridicas;

A Miscellanea item scriptorum universi Juris Civilis. Post hæc scripsit Commentarios rerum Belgicarum, Cæstrem in hoc imitatu. Elucubravit deinde Speculum Marianum, Speculum Parientæ & Charitatis, Polemicas orationes Marianas, Florida Mariana. Successerunt sex libri Disquisitionum Magicarum, in tres tomos di-
visi, opus illustrissimum. Edidit & Orientium Notis suis illustratum. Conscriptis & Vindicias Areopagitas. Nec omitendum magni laboris & latimi judicii opus in Cantica Canticorum. Dedit & Emendationes in C. Julii Epitomen. Scriptis & in Threnos Hieremias. In omnes sacra Scripturae libros non faciem modò accendere, sed Pharam attollere meditabatur. In Genesim dedit; reliqua mors intercepit. Hæc vix scripta. Cū Mortuus est tamen non ultra quingentesimum Septimum annum Lovanius an-
pervixerit. Quā verò ad scriptione tam variam in-
gens illi adjumentum tulerint Excerpta & Notæ, jam audi.

B Studi rationem Delius hand tenet. Cū p[ro]t[er] Ejus stu-
bertatis annos necdum attigisset, primo mane ipso diei dēdīratio.
crepusculo, postquam rei diving interfuit, Intinctum
vino panem modicè sumpsit, dein subi[er]to se illatebravit
in cubiculum, quod ei sub bibliotheca seu technophy-
phon * quoddam fuerat. H[ic] sellam & pluteum sub-
jecebat rotulis ita fabrefieri curaverat, in levī pedis im-
pulsu, per omnia circum pulpita, & loculamenta, sci-
glum, omnémque studiorum supellecitem circumve-
heret; illi cū infelixset, non prius inde dimovebatur,
quam adulta nocte tempus, & familiaris ephesus ad ce-
sat Gaspar-
rus Schop-
pius Societ.
Idem fore de
sejso prati-
cait Gaspar-
rus Schop-
pius Societ.
V[er]o
Jesu ho[me]s
in suo Hypo-
thymos, mi-
hi pag. 250.

C faceret in Belgium. EVLOG. Cū igitur ex Hispaniâ Lovani rediisset, licet difficillimè, ob defectas vires & summos dolores, adfuit Pater qui illi edixit summum Constantia adesse discrimen, à morte parum abesse; rogavitque, ad nictum vellentē dñem eluere. Tum Delius nihil eo nuntio commoratus, erectâ mente, nihil sibi admodum esse, cui obnoxium norit eum esse diem, cunctanto se tempore in hoc sacrorum hominum cœtu parasset: sic vixisse, ut mori non timeret: velle tamen expiationis beneficium accipere, & ablueri id nævorum, quod superesset, in Jesu Christi sanguine. Mox Christi corpore pascitur. Rogatus, an velleret etiam oleo sancto unungi? ille hoc Obedientia unum. Quid Rector censet? quid vult? ubi eum non ad mortem abnuere intellexit, Ita, inquit, fiat; ita fiat. Verè usque ad mortem obediens. Nihil enim aliud toro hoc tempore, nisi majorum nati faciebat: quod illi sancirent, sanctum arbitrabatur; quod interdicherent, nefastum censebat. Puerum cederes à patre à maternâ manu trahi non reluantem, sed hilare blandientem. Post hæc veluti doloris expers, incredibili animi magnitudine naturam vincere, & de ipsa quodammodo morte triumphare, ac soli intentus calo, Deo plenus, cetera omnia fastidire; in Crucifixi effigiem oculos figere, Crucifixum æmulari. Postero die horâ septimâ, vix illo mortis indicio, inter suorum manus placidimè expiravit. Anno 1588. die XIX. Ætobris annum agens atatis quingentesimum septimum.

Inter alia virrum decoris, hoc sibi proprium ha-
buit: nihil vafrè aut subdolè moliri; non per cuniculos res, & elo-
infidari, non per vineas oppugnare, non palam blan-
gum, clâm detrahente (que pestilentissima hujus ævi lues
est) idem lingua promptum, quod animo meditatum,
habere. Ita qui cum eo versabantur, nullas cæcas cogita-
tionum foveas metuebant, nullos laqueos; omnibus fa-
cias & religionibus confirmatum censebant, quod ab eo
dicebant.

dicebatur. Quâ de causâ Lipsius hominem eum vocat, cui non mentiri solum nefas est, sed & blandiri. Frustra ad eum deferebatur, si quis absenti encomium diceret, si quis convicium; nisi ratione dictum animadverteret. Tum verò reprehendentibus ne minimum quidem obluctabatur; in nulla excusâ num dumeta correbat: ex hostibus etiam capiebat fructum, ex venenis parabat antidotum. In omnibus rationem lucem sequebatur, cetera fuisse deque habebat. Submissio in eo maxima. Unum id pra reliquis domestici stupebant omnes, tantum virum oculis caligantibus & pene cæcitantibus, graviter & prompto libentique animo, dum alii mente assiderant, itantem aut in loco anagnosæ solito in commode sedentem, horum aliquem pium de more prælegere, & ad alterius arbitrium accentus & tonos vel invertere, vel dirigere. Quod quidem quanti sit, nō illi præfert, qui in Religiosis familiis degunt, & hujusmodi se exercitis subiungunt. Atque hæc vita fuit Deltrii, inter libros, dum viveret, sepultus.

Submissio
maxima.

Henrici
Zeberti
Dungæi
Theologie
Doctoris
de ejus
scientia
testimo-
nium.
Hæc è vita
Deltrii, quæ
scripta Her-
mannus
Langewel-
tius, additæ
Antwerpia
anno 1609.

Portò de hoc viro Henrico Zeberti Dungæi Theologie Doctor testatur, in Adversarii, quæ annorum novemdecim, illustrando Seneca dedit, plus minus mille & centum variorum Auctorum in diversis scientiis, & linguis sententias maximo cum labore ac judicio conscribi. Quate fatetur Lipsius numquam legisse, numquam vidisse, a omnino nescire an sint scriptores quos non paucos illud ævi nostri miraculani (ita loquitur, & Deltrius nota) ad testimonium dicendum citare solet. Cum scriptor Deltrius arripiuit, non ante dimisit, quam attente atque integrè perlegisset, quæcumque autem (nota hoc, Faustine, nota, obsecro) quæcumque in capedunculas, Excerpta & notas litterarii sui thesauri referenda judicavit, ea scitè exscriptis. Ita plus simplici vice omnia Alphonsi Tostati Abulensis volumina (sancti quindecim) non suspenso, sed presso vestigio percurrit.

En ipsum eruditioñis fontem, en veram tot librorum à Deltrio editorum origitem, Excerpta & Notas. Quod de Plinio, idem de Deltrio dici potest: Nihil umquam legit, quod non exerceperet. Hinc doctrinæ supelle amplitissima, hinc eruditioñis thesaurus maximus. Omnia è memoriam, velut stamen è pano trahere, non Deltrius, non alijs quicquam potuit. Excerpta & Nota subisdio venerunt. Excerptendum & Notandum. Aliter hæc sacra non constant.

C A P V T VI.

*Excerptum esse testimonio & exem-
plio Iacobi Pontani.*

F AVST. Haberem quæ obducere adversus dicta. E VLOG. Sermonem, obsecro, finiti patere: & obducendi locus erit amplissimus. Pergo igitur, & Excerpti ac Notandi necessitatem testimonio & exemplo pluriū confirmo.

Jacobus Pontanus in politiori litteraturâ vir oppidò eruditus, qui aratem omnem ad usque ultimos vitæ dies legendo ac scribendo duxit, reverâ libris immortuus. Nec enim calamum ante posuit, quam fatalis lectulus avocaret à chartis, quibus perdius arque pernox inhærebat. Annū vivendo attigit octogesimum quartum. Dignissimus senex, qui in Parnasso inter libros condensatur immemoriali memoriam, quam sibi scriptis peperit. Libros, ut mea mihi excerpta suggesterunt, hos edidit.

Augustus
Vindelicorū
morius
an. 1616.
die 25. No-
vembri.
Catalogus
librorum
ab eo scri-
ptorum.

Progymnasium volumina quatuor, quibus omnia pene, que in confitudinem & usum communem incident, Latinâ dictione complexus est. Institutiones Poeticas, Florida versu eleganti, vario ac tereti scripta, Symbola in Virgilium, opus grande ac laboriosum. E Græco plurima in Latinum idiomam transluit; uti sunt

A Joannis Cantacuzeni libri quatuor de bellis Andronicis, Georgii Phranzae Chronicon Orientalis Imperii, Philippi Solitarii Dioptra, & Nicolai Cabasilæ vita Christi, Simeonis Junioris orationes 23. Simeonis Episcopi Thessali de divino Templo, & Ascetica, Theophylacti Simocata historia de Mauricio Imperatore, Commentaria B. Cyriilli Alexandrinii in Propheras Minoras, Dialogi de Spiritu & carne. Hæc è Græciâ in Latium translata sunt. Prater hæc scisit Pontanus Commentarios in Ovidii Metamorphos, Commentarios in Ovidii Elegos de Ponto & Tristibus, Ovidianas Guomas, Philocaliam, Bellariorum Atticorum volumina tria, &c.

Hunc librorum numerum Pontanus sine dictis Excerptis numquam in lucem dedisset. Quid autem hic Ejus de ipse vir litterarii artificii scientissimus de Excerptendo ceperat modo senserit, ipsiusmet verbis te docebo. Injectâ mentione Plinii Majoris, ejusque summam in Excerptendo industria laudata, hæc addens Pontanus: *Vix animi strenuus* Pont. vol. 1, part. 1, p. 107.

B simi, ait, & exempli rarissimi, compendiariam sibi & proximam viam excogitavit, quæ ad summas eruditioñum facultates, atque copias & gradetur ipse, & easdem ad usum fructum publicum in lucem appetitum proderet. De libris alius ab illo confedit, ut nihil loquar, Historia naturalis, quæ sola temporis injurias & dentes effugit, hinc instituta originibus, ijsdem aucta proficit incrementis (Notis feliciter & Excerptis.) Quando enim vir ille, duorum milium circiter volumen lectione, virginis milia rerum curâ & studio dignarum, sex & triginta libris inclusisset, si non è tot scriptoribus locos praecipuos adnotasset, & tamquam summarum summas collegisset? Quod quidem judicio, non temere ordine non promiscue atque confuse, eum fecisse sufficiari libert. Quomodo præterea, quid quisque, quæ distributione, quid proprium, quid alienum, aut in medio possum, quid electum ac reconditum, quid evulgarum ac popularē affert, diuturnâ custodiâ memoriam, sine hoc certissimo (nota, Faustine, nota) opportunissimumque subdicio Excerptorum potuisse? Quæ tamquam brevia, parvasque epitomas, quies vellet (volebat autem se p̄fissime) operā non difficultpercurrebat. Nec dubium quin scriptores Plinius jam olim hac in re habuerit. Pontani testimonio ex occasione geminum illi adjungo.

M. Antonius Muretus in Republicâ Christianâ Tul- M Antonii
zius, de illo ipso Plinio ejusque Excerptis ac Notis dif- Mureti de
ferens: *Illum* verò, inquit, *Promulga condum rerum omnium* Plini ex-
*situ dignarum, illud receptaculum ingenuarum artium, illum eruditioñis oceanum C. Plinum quæ umquam satis pro dignitate vel admirari, vel celebrare poterit? *Qui nullum umquam* Mureti de
librum vidit, quem non legerit; nihil cognitum dignum legit, quod non exscripterit; nihil exscriptum, quod non in litteris retulerit. Itaque unum ipsius opus, quod de plurimis extat, *Naturalis his- lamin. 2.
toria, inſtar ingentis bibliotheca videri potest.**

Ita Muretus & Pontanus de Plinio sensere; ita nos de Mureto & Pontano sentiamus, eos sine copiosis ac variis Excerptis tam multa variisque nunquam scriptos. Eruditioñem tam multijugem Excerpta parvum & Notæ. Sed hoc jam pluribus confirmo.

C A P V T VII.

*Excerptum esse testimoniis & exemplis ple-
rorumque omnium eruditorum.*

Q Vod de Excerptis jam diximus, id omnium pene Alii plei-
doctorum hominum voces & exempla firmant, que excep-
Quisquis umquam in litteris serio proficeret laboravit, pia pro-
Notandi & Excerpti labore non fugit. Hæc una ad
artes & scientias compendiaria via est. Fugis hos labo-
res: fugis ergo scientias, & ut desidiam non repellas,
ignorantiam amplecteris; quia mavis plurima nescire,
quam ea cum studio Excerptere.

Longè aliter ii, apud quos in pretio est lectio non otiosa. Omnes eruditorum classes percurramus, & quod